

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 08.03.1960, sp. zn. 4 Tz 8/60, ECLI:CZ:NS:1960:4.TZ.8.1960.1

Číslo: 44/1960

Právní věta: Podmíněné propuštění je významnou institucí soc. trestního práva. Je důležitým výchovným opatřením po pravomocném odsouzení pachatele trestného činu, jímž se z chování odsouzeného, jeho pracovního úsilí a celkového jeho postoje k odsouzení v době výkonu trestu vyvozují závažné důsledky. Zdůrazňuje se jím, že výchovný moment (§ 17 odst. 1 písm. b), c) tr. zák.) nespočívá jen v ukládání trestu, ale i v jeho výkonu. Závažnost a povaha trestného činu, pro který byl pachatel odsouzen, mají tudíž při rozhodování o podmíněném propuštění především význam pro posouzení, zda lze mít skutečně za to, že odsouzený, který měl jinak dobrý pracovní výkon v trestu a slušně se choval, se tak převychoval, že je důvodná naděje, že povede řádný život pracujícího člověka. Nelze proto přihlížet k trestnému činu odsouzeného izolovaně.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 08.03.1960

Spisová značka: 4 Tz 8/60

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Podmíněné propuštění, Přechin proti socialistickému soužití, Trest

Předpisy: 86/1950 Sb. § 17

§ 22

§ 33

§ 35 64/1956 Sb. § 2 68/1957 Sb. § 5

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1960 sb. rozh.

Podmíněné propuštění je významnou institucí socialistického trestního práva. Je důležitým výchovným opatřením po pravomocném odsouzení pachatele trestného činu, jímž se z chování odsouzeného, jeho pracovního úsilí a celkového jeho postoje k odsouzení v době výkonu trestu vyvozují závažné důsledky. Zdůrazňuje se jím, že výchovný moment uvedený v ustanovení § 17 odst. 1 písm. b), c) tr. zák. nespočívá jen v ukládání trestu, ale i v jeho výkonu, a že je třeba zásadně jinak hodnotit a vážit chování odsouzeného, který ve výkonu trestu prokazuje, že pochopil společenskou nebezpečnost svého jednání, pro něž byl odsouzen, a proto usiluje napravit škodlivé jeho následky, než chování odsouzeného, který neprojevuje snahu po nápravě, ve výkonu trestu setrvává ve svém

záporném postoji k společnosti a společenskému řádu.

Závažnost a povaha trestného činu, pro který byl pachatel odsouzen, mají tudíž při rozhodování o podmíněném propuštění především význam pro posouzení, zda lze mít skutečně za to, že odsouzený, který měl jinak dobrý pracovní výkon v trestu a slušně se choval, se tak převychoval, že je důvodná naděje, že povede řádný život pracujícího člověka. Nelze proto přihlížet k trestnému činu odsouzeného izolovaně.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu 8. března 1960 – 4 Tz 8/60.)

Odsouzená porodní asistentka byla odsouzena k trestu odnětí svobody na tři léta a k peněžitému trestu 5000 Kčs, v případě nedobytnosti k náhradnímu trestu odnětí svobody na pět měsíců, jakož i k vedlejším trestům zákazu činnosti, ztrátě čestných práv občanských a propadnutí věcí v rozsudku blíže uvedených. Tento trest jí byl uložen za trestný čin protiprávního přerušení těhotenství podle § 5 odst. 1, 2 písm. a) zák. č. 68/1957 Sb., který spáchala tím, že v době od roku 1956 do července 1958 v Českých Budějovicích na požádání a se souhlasem těhotných žen ve 24 případech přerušila za úplatu jejich těhotenství způsobem podle cit. zákona nepřipustným.

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl návrh náčelníka věznice na podmíněné propuštění.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil uvedené usnesení krajského soudu a odsouzenou podle § 33 tr. zák. podmíněně propustil. Podle § 34 odst. 1 tr. zák. stanovil zkušební dobu na tři léta.

Z odůvodnění:

Předseda Nejvyššího soudu podal stížnost pro porušení zákona s odůvodněním, že byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 8 tr. ř. a § 33 tr. zák., a dovozuje, že krajský soud nehodnotil náležitě ve vzájemné souvislosti všechny okolnosti významné pro rozhodnutí o podmíněném propuštění odsouzené, z nichž vyplývá, že jsou u ní dány předpoklady jejího podmíněného propuštění.

Nejvyšší soud přezkoumal v rozsahu uvedeném v ustanovení § 293 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo a shledal, že byl zákon porušen ve směrech uplatňovaných stížností pro porušení zákona.

Výkon trestu odnětí svobody započal u odsouzené dne 29. 9. 1958. Ježto jí byla započtena vazba od 7. 7. 1958, odpykala si polovinu trestu odnětí svobody dne 7. 1. 1960.

Dne 22. ledna 1960 podal u krajského soudu v Českých Budějovicích, v jehož obvodu si odsouzená odpykává trest, náčelník věznice návrh na podmíněné propuštění této odsouzené. V návrhu zdůrazňuje, že odsouzená ve výkonu trestu uznává spravedlivost svého odsouzení a projevila nad činem opravdovou lítost. Její chování a pracovní výkony v trestu byly vzorné. Rovněž tak i její postoj k lidově demokratickému řádu. Podle návrhu náčelníka věznice splnila proto polovinu odpykaného trestu plně svůj výchovný účel, takže lze důvodně předpokládat, že odsouzená bude v dalším svém životě platným členem nové společnosti, a že napříště její chování nebude v rozporu se zákonem.

Krajský soud v napadeném usnesení sice tyto okolnosti uvádí a zdůrazňuje i jinak osobu odsouzené, uváděje, že táž pochází z rodiny drobného zemědělce, že později pracovala jako porodní asistentka, je vdaná a manžel je činný jako náměstek podnikového ředitele. V souvislosti s tím nutno ještě ze zprávy o pověsti založené ve spisech lidového soudu v Českých Budějovicích dodat, že otec odsouzené při malém hospodářství o výměře 3 ha pracoval jako pomocný dělník a odsouzená po vchození školy pracovala jako zemědělská dělnice do roku 1944. Pak teprve nastoupila praxi v nemocnici, kde též absolvovala kurs pro porodní asistentky.

Krajský soud napadeným usnesením zamítl návrh náčelníka věznice v podstatě jen proto, že V. byla odsouzena pro závažný trestný čin spáchaný ze zjištěných motivů a zdůrazňuje zejména, že si odsouzená nevzala poučení z předchozího podmíněného odsouzení za tutéž trestnou činnost, a že „krátce po rozsudku, tj. po zmíněném předchozím odsouzení“ páchala další trestnou činnost. Napadené usnesení dále uvádí, že se odsouzená od počátku nestavěla upřímně k trestné činnosti, ježto zamlčela řadu útoků. Z toho pak dovodil, že dosavadní postoj odsouzené není přesvědčivý, a že je nutné, aby si odpykala v podstatě větší část trestu, v němž by prokázala odhodlání žít řádně na svobodě.

I když jsou povaha a závažnost trestného činu, pro který byl pachatel odsouzen, významné při posouzení otázky, zda jsou dány podmínky podmíněného propuštění, nelze jen k nim přihlížet. Důvodem podmíněného propuštění je podle § 33 tr. zák. skutečnost, že odsouzený prokázal za výkonu trestu svou prací a svým chováním polepšení opravňující k naději, že povede řádný život pracujícího člověka. Podmíněné propuštění je významnou institucí socialistického trestního práva. Je důležitým výchovným opatřením po pravomocném odsouzení pachatele trestného činu, jímž se z chování odsouzeného, jeho pracovního úsilí a celkového jeho postoje k odsouzení v době výkonu trestu vyvozují závažné důsledky. Zdůrazňuje se jím, že výchovný moment uvedený v ustanovení § 17 odst. 1 písm. b), c) tr. zák. nespočívá jen v ukládání trestu, ale i v jeho výkonu, a že je třeba zásadně jinak hodnotit a vážit chování odsouzeného, který ve výkonu trestu prokazuje, že pochopil společenskou nebezpečnost svého jednání, pro něž byl odsouzen, a proto usiluje napravit škodlivé jeho následky, než chování odsouzeného, který neprojevuje snahu po nápravě anebo se ve výkonu trestu dokonce dále zatvrzuje ve svém záporném postoji k společnosti a společenskému řádu.

Závažnost a povaha trestného činu, pro který byl pachatel odsouzen, mají tudíž při rozhodování o podmíněném propuštění především význam pro posouzení, zda lze mít skutečně za to, že odsouzený, který měl jinak dobrý pracovní výkon v trestu a slušně se choval, se tak převychoval, že je důvodná naděje, že povede řádný život pracujícího člověka. Nelze proto přihlížet k trestnému činu odsouzeného izolovaně. Jak chování odsouzeného před činem, tak jeho chování projevivší se spáchaným činem, stejně jako jeho chování ve výkonu trestu jsou okolnosti, které ve své vzájemné souvislosti dávají vzhled do budoucnosti odsouzeného, k nimž je proto nutno přihlížet při posuzování otázky, zda je oprávněná naděje, že povede řádný život pracujícího člověka.

Pokud krajský soud v napadeném usnesení zdůrazňuje zjištěnost, která vedla odsouzenou V. k spáchání trestného činu, přehlíží, že tato okolnost byla rozhodná již pro výměru trestu uloženého podle vyšší trestní sazby uvedené v § 5 odst. 2 zák. č. 68/1957 Sb. a že podstatná část zisku, který odsouzená trestnou činností získala, byla odčerpána peněžitým trestem, jenž byl zaplacen. Je pravda, že nedlouho před odsouzením k trestu, který si nyní odpykává, byla odsouzena k poměrně krátkému podmíněnému trestu pro útoky zakládající v podstatě týž trestný čin. Větší část útoků, pro něž byla odsouzena k trestu, který si odpykává (a sice v 14 případech), však spáchala před zmíněným podmíněným odsouzením, k němuž došlo rozsudkem lidového soudu v Českých Budějovicích z 25. května 1957 sp. zn. T 95/57, takže oba rozsudky tu jsou v poměru ustanovení § 22 odst. 2 tr. zák. Dodatečný trest nemohl být uložen jen proto, že před novým odsouzením byl podmíněný trest rozhodnutím presidenta republiky z 1. prosince 1957 amnestován s účinky, že se na odsouzenou hledí, jako by nebyla odsouzena.

Pokud pak krajský soud v napadeném usnesení též zdůrazňuje, že odsouzená se z počátku nestavěla upřímně k trestné činnosti, ježto zamlčela řadu útoků, není toto zjištění v souladu s obsahem spisu lidového soudu v Č. Budějovicích sp. zn. T 269/58. Již v přípravném řízení doznala odsouzená podstatnou část své trestné činnosti, v hlavním líčení pak výslovně uvedla, že se cítí vinnou a že provedla zákroky tak, jak to uvádí obžaloba. Proto též soud v rozsudku zdůraznil kající doznání obžalované.

Kdyby byl krajský soud hodnotil podle § 2 odst. 8 tr. ř. náležitě všechny zmíněné okolnosti v jejich vzájemné souvislosti, nebyl by mohl dospět k závěru, že se nelze ztotožnit se závěry náčelníka věznice, pokud z dobrého chování odsouzené, jejího pracovního úsilí a celkového jejího postoje k trestu dovozuje oprávněnou naději, že odsouzená povede řádný život pracujícího člověka, a že jsou u ní tedy dány předpoklady pro podmíněné propuštění podle § 33 tr. zák.

Ježto krajský soud v napadeném usnesení takto nepostupoval, dospěl k nesprávnému rozhodnutí, jež není v souladu se zákonem. Tím porušil zákon jednak v ustanovení § 2 odst. 8 tr. ř. a jednak v ustanovení § 33 tr. zák.

Bylo proto nutno napadené usnesení zrušit. Ježto Nejvyšší soud má ve výsledcích vykonaného řízení dostatek podkladů pro závěr, že u odsouzené V. jsou splněny všechny předpoklady jejího podmíněného propuštění, rozhodl sám ve věci, že se jmenovaná podmíněně propouští. Zkušební doba byla stanovena s přihlédnutím k osobě odsouzené a zmíněné již povaze a závažnosti trestného činu, pro který byla odsouzena. Při určení zkušební doby měl Nejvyšší soud na zřeteli zejména i skutečnost, která právě v tomto směru není bez významu, totiž předchozí odsouzení v podstatě pro týž trestný čin.